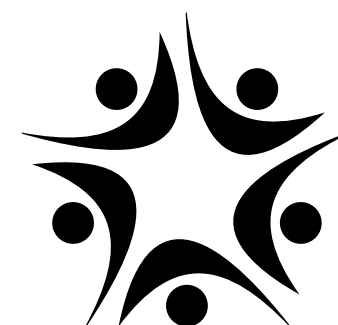

СПОРТ И БИЗНИС

Научни часопис

Број 4.

ФАКУЛТЕТ ЗА СПОРТ
БЕОГРАД

Београд
април, 2018.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Herman E, Chomsky N. (1988). *A Propaganda Model, excerpted from Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. New York: Pantheon Books, <http://chomsky.info/consent01/>

[2] Eurofound (2012). *Quality of life in Europe: Impacts of the crisis*. Luksemburg: Kancelarija za službene publikacije Evropske unije

[3] Недељковић Валић Д. (2011). Сиромаштво у контексту српске стварности, Пројекат „Медијски дискурс о сиромаштву и социјалној искључености“. Нови Сад: Филозофски факултет

[4] Клеут Ј. (2011). Дискурс сиромаштва у транзиционој Србији. Пројекат „Медијски дискурс о сиромаштву и социјалној искључености“. Нови Сад: Филозофски факултет

[5] Драшковић Б. (2011). Телевизијска слика сиромаштва и социјалне инклузије у Србији. Нови Сад: Филозофски факултет

[6] Баровић В. (2011). Компаративна анализа извештавања на радију и у штампи о сиромаштву и социјалној искључености. Нови Сад: Филозофски факултет

[7] Гајић З. (2011). Дискурс сиромаштва у контексту Светског дана борбе против сиромаштва на сајту Б92 – студија случаја. Нови Сад: Филозофски факултет

[8] Соколов, А. Г. (2003). Драматургија и монтажа (Телевизија, филм, видео). Електронско издање уџбеника намењено студентима Академије уметности у Новом Саду

[9] Летица, З. (2003). *Телевизијско новинарство*. Загреб: Диспут

[10] Клеин Н. (2008). Доктрина шока – Успон капитализма катастрофе. Загреб: В. Б. З.

[11] Елул Ј. (2015). Жудња за моћи. Београд: Породична библиотека анархија

[12] Петровић Р. (2017). Конфликт колонијалне и националне свести у глобализму – медијски аспект, реферат на Међународном научном скупу на Филозофском факултету у Косовској Митровици јуна 2017. „Глобализам против локализма“

[13] Чомски Н. (2002). Медији, пропаганда и систем. Загреб: Друштво за промицање књижевности на новим медијима

ЗНАЧАЈ ДИЈАГНОСТИКЕ У УТВРЂИВАЊУ МОРФО-ФУНКЦИОНАЛНОГ СТАТУСА ВЕЖБАЧА РАДИ ОДАБИРА АДЕКВАТНЕ ВРСТЕ ТРЕНАЖНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ

THE IMPORTANCE OF DIAGNOSTICS IN ESTABLISHING THE MORPHO-FUNTIONAL STATUS OF THE ATHLETES IN ORDER FOR THEM TO CHOOSE THE RIGHT TYPE OF TRAINING TEHNOLOGY

СВЕТЛАНА ПЕТРОНИЈЕВИЋ
Универзитет „Уникон Никола Тесла“, Факултет за спорт, Београд, svetlana.petronijevic@fzs.edu.rs

ДРАГАНА ДРАКСИМОВИЋ
Средњошколски образовни центар „ШКОЛЕСТ“, Београд

БОЈАН УГРИНИЋ
Универзитет „Сингидунум“, Факултет за физичку културу и менаџмент у спорту, Београд

Сажетак: Због великог броја ризик-фактора и контраиндикација, дијагностика и прогностика добијају све већи значај. Дијагностиком и прогностиком утврђују се проблеми, указује се на факторе ризика и усмерава се ка изабраном програму терапије, превенције, рекреације, спортске рекреације или спорта. Већина људи има неки здравствени проблем, а најчешће су то кардиоваскуларни, ендокрини или постурални проблеми.

Циљ овог рада је дијагностика морфо-функционалног статуса код испитане популације, подељене у три групе. Обухваћено је 106 испитаника – прву групу су чинили професионални мачеваоци, другу специфични професионалци и трећу групу рекреативци.

Изабрани тестови морфолошких показатеља, као и показатеља функционалног одговора на телесна оптерећења, омогућавају идентификацију базичне структуре морфо-функционалног простора. Статистичком обрадом података и детаљном анализом резултата добијених у све три популације, дошло се до закључка да изабрани морфолошки показатељи, као и показатељи функционалног одговора на телесна оптерећења, омогућавају идентификацију базичне структуре морфо-функционалног моторичког простора. Испитивање је извршено спровођењем експлоративне факторске анализе, која је продуковала структуру шест латентних генератора варијабилитета.

Значај овог рада је у праћењу актуелне теме савременог човека, стреса и замора. Неопходност третирања овог проблема у пракси указује на доминантну чињеницу о брзини застаревања програма у пракси. Због тога је потребно велико знање о дијагностици и прогностици, као и примена савремених научних достигнућа.

Кључне речи: дијагностика, прогностика, тренажна технологија

Abstract: Because of the high number of risk factors and the contra-indications, diagnostics and prognostics get more and more important. Diagnostics and prognostics are used to identify problems, to point risk factors and to direct us towards the selected program of therapy, prevention, recreation, sports recreation or sports. There is almost no person who does not have a medical problem, either cardiovascular, endocrine, or postural.

The aim of this paper is the diagnosis of morpho-functional status in the population surveyed, divided into three groups. 106 respondents were covered - the first group consisted of professional swordsmen, the second were specific professionals and a third group were recreational players.

The selected tests of morphological indicators, as well as indicators of the functional response to physical loads, enable the identification of the basic structure of the morpho-functional space. By statistical data processing and detailed analysis of the results obtained in all three groups, it has been concluded that the selected morphological indicators, as well as the indicators of functional response to body loads, enable the identification of the basic structure of the morpho-functional motor space. The experiment was carried out by implementing an explorative factor analysis, which produced the structure of six latent variables.

The importance of this work is in monitoring the problems of modern man, stress and fatigue. The necessity of dealing with this problem in practice indicates the dominant fact about the speed of obsolescence of the program in practice. Therefore, a great deal of knowledge about diagnostics and prognosis is required, as well as the application of modern scientific achievements.

Keywords: Seashore test, Rhythm, Music

1. УВОД¹

Борба за слободно време најчешће је повезана са увођењем низа техничких помагала (аутомобил, компјутер, телефон, даљински управљач ...), која човека удаљавају од кретања. Временом човек се потпуно удаљава од потребе за било каквим кретањем и физичким напрезањем. Поред тога, слободно време, савремен човек, испуњава пасивним забавама попут гледања телевизије, слушања музике, сурфовања интернетом, и др. Дакле, било да се ради о послу, забави или одмору, највећи део дана проводи у нездравом амбијенту. Таквим начином живота сваки човек се суочава са ризико фактором број један који је хипокинезија. Тако да је хипокинезија узрок многобројних ендокриних и кардиоваскуларних обољења. Једини начин да савремени човек надвлада такво стање је учесталост кретања, односно вежбања. Многи сматрају да је вежбање исувише скупо и да им одузима много времена уствари само пола сата умерене свакодневне активности може бити довољно да се побољша физички статус.

Због убрзаног начина живота и све скупљег лечења читав свет данас улаже у превенцију. Превенција је обавезна и незаобилазна, јер је потпуно здравље постало луксуз. Због великог броја ризик-фактора и контраиндикација дијагностика и прогностика добијају све већи значај. Дијагностиком и прогностиком утврђују се проблеми, указује се на ризико факторе и усмерава се ка изабраном програму терапије, превенције, рекреације, спортске рекреације или спорта. Готово да нема човека који нема неки здравствени проблем било кардиоваскуларни, ендокрини или постурални.

Потреба за вежбањем код савременог човека је, углавном, из разлога редукције телесне масе, проблема целулита и на крају због појаве бола. Са жељом да учини нешто за себе савремен човек бира један од програма рекреативног вежбања. Углавном су то програми спортске рекреације (кошарка, фудбал, тенис...) или одлазак у фитнес центре. С обзиром да се ради углавном о слободној процени самих вежбача о примењеном напору, долази до многобројних повреда и контраиндикација при вежбању.

Циљ овог рада је дијагностика морфо-функционалног статуса код испитане популације, подељене у три групе.

Значај овог истраживања управо јесте у томе да покаже важност дијагностике и прогностике, без обзира да ли се ради о спортистима, професионалним или рекреативним групама, а у циљу одабира врсте тренажне технологије.

2. МЕТОД

Истраживање је спроведено као проспективна експловативна студија, са трансверзалним и лонгитудиналним аспектом, на узорку испитаника структурираном у паралелним групама. Помоћу ових метода дошло би се до дијагностиковања стања испитаника а уз анализу статистичке обраде добијених резултата и прогностика би имала велику улогу у одабиру адекватне врсте тренажне технологије. Код дијагностике и прогностике све три групе испитаника примењиване су методе из којих би се могла извршити стандардизација тестова почетног стања испитаника путем добијених резултата из процена моторичког статуса и антрополошких карактеристика. За прикупљање података користло се мерење и тестирање испитаника у Фитнес центру „Студио №1“. Обухваћено је 106 испитаника – прву групу су чинили професионални мачеваоци (11), другу специфични професионалци (57) и трећу групу рекреативци (38). Сви подаци добијени овим истраживањем обрађени су поступцима дескриптивне и компаративне статистике.

3. РЕЗУЛТАТИ

Избор мерних инструмената је сачињен на основу података истраживања из доктората проф. др Веска Драшковића 2007. [2].

Приказ варијабли морфолошких карактеристика:

TV	Телесна висна
TM	Телесна маса
BMI	Индекс телесне масе

Приказ варијабли функционалних способности:

HR_B_IN1	ФС иницијалног мерења
HR_B_MAX1	ФС максимална на бициклергометру
HR_B_REL1	ФС у опоравку

Разлике телесне висине између субузорака су тестиране Kruskal-Walisovom непараметријском анализом варијансе. Добијена X-вредност од 1.402505 није била статистички значајна ($p = 0.496$).

Разлике телесне масе између субузорака су тестиране Kruskal-Walisovom непараметријском анализом варијансе. Добијена X-вредност од 2.28133 није била статистички значајна ($p = 0.320$).

Разлике мерење индекса телесне масе између субузорака су тестиране Kruskal-Walisovom непараметријском анализом варијансе. Добијена X-вредност од 3.699138 није била статистички значајна ($p = 0.157$).

Разлика у аритметичким срединама ФС иницијалног

мерења између контролори субузорка и субузорка мачеваоца од 19.221 је продуковала z-вредност од 4.014905, која је била статистички високозначајна ($p=0.000$).

Испитивање међусобних разлика ФС максимална на бициклергометру узорака дало је следеће резултате:

- Разлика у аритметичким срединама између контролори субузорка и субузорка мачеваоца од 14.193 је продуковала z-вредност од 2.824127, која је била статистички значајна ($p=0.014$).
- Разлика у аритметичким срединама између субузорка рекреативаца и субузорка мачеваоца од 22.579 је продуковала z-вредност од 3.929, која је била статистички високо значајна ($p=0.000$).

Испитивање међусобних разлика парова узорака дало је следеће резултате:

- Разлика у аритметичким срединама између контролори субузорка и субузорка мачеваоца од 10.740 је продуковала z-вредност од 2.709536, која је била статистички значајна ($p=0.020$).
- Разлика у аритметичким срединама између субузорка рекреативаца и субузорка мачеваоца од 13.705 је продуковала z-вредност од 3.304, која је била статистички високо значајна ($p=0.003$).

4. ДИСКУСИЈА

Савремени облици спорта и спортско рекреативних активности пружају широку лепезу могућности задовољења физичких и психо-социјалних потреба и интересовања човека у зависности од његових могућности. Суштина повећања физичке радне способности човека лежи, дакле, у повећању његових аеробних способности. Како се аеробне способности, пре свега, повећавају правилно дозираним активностима умереног интензитета, лако се закључује да човек свој спас може потражити пре свега у дијагностици и процени његовог морфо-функционалног статуса који ће га прогностиком укључити у процесе организованог и стручно вођеног програма вежбања тј. правилним избором врсте тренажне технологије.

Из добијених резултата истраживања можемо видети да су три паралелне групе сличне по морфолошким карактеристика (нема статистички значајних разлика у све три варијабле ТВ, ТМ, БМИ), док код функционалник карактеристика има.

Статистички значајне разлике се виде код Инцијалног мерња пулса, максималног и опоравка. Група Мачеваоци су по опредељењу спортисти са редовном појачаном активношћу, што не можемо рећи за друге две групе, самим тим је и оправданост нижег пулса при иницијалном мерењу, максималном оствареном пулсу и у опоравку.

Статистички значајне разлике се огледају и у паралелним групама Контролори и Рекреативне групе. Контролори летења су по свом пословном опредељењу обавезни да имају физички статус на одређеном нивоу да би могли да се баве тим послом. Самим тим њихов функционални статус је показа боље резултате од рекреативне групе која упражњава физичку актвност према слободној вољи.

5. ЗАКЉУЧАК

На узорцима подвргнутим адекватној методологији добијени резултати се не могу генерализовати на остале групе. Ограничавајући фактори за утврђивање чврстих доказа су: узорак испитаника (његов број и релативна хетерогеност по полу и узрасту), дужина трајања експеримента, учесталост вежбања (2 пута недељно), прецизнији мерни инструменти, а можда и различита мотивисаност вежбача, као и неки други ендогени и егзогени фактори. Истраживања оваквог или сличног карактера требало би наставити јер проблем дијагностике је најважнији сегменат у планирању изабране тренажне технологије. Значај добијених резултата нам даје дозу опрезности када је у питању избор тренажне технологије и овим истраживањем показано је да нису све групације исте. С обзиром да већ постоје поделе рекреације код аутора који су се бавили теоријом рекреације, било је веома тешко издвојити којој врсти рекреације ово истраживање припада. Тренажна технологија, која је била примењивана у овом истраживању, преко добијених резултата производи логичку поделу рекреације на три врсте: Општа рекреација, спортска рекреација и специфична рекреација [4].

ЛИТЕРАТУРА

- Вишњић, С., Драшковић, В. (2005). Интеграције физичке културе и медицине у отклањању последица хипокинезије на примеру програма Студија №1. Београд: *1 међународна конференција „Менаџмент у спорту“, (Зборник радова), Факултет за менаџмент у спорту Универзитета „Браћа Карић“.*
- Драшковић, В. (2007). Ефекти тренажне технологије на физичку и радну способност особа са хипокинетичким синдромом. Београд: *докторска дисертација, Факултет за менаџмент у спорту, Универзитета „Браћа Карић“*
- Драшковић, В., Вишњић, С. (2005). Дијагностика-процена физичког статуса као мериторни фактори кинетичког програма. Београд: *1 међународна конференција „Менаџмент у спорту“, (Зборник радова), Факултет за менаџмент у спорту Универзитета „Браћа Карић“.*
- Немец, П. (1999). Дијагностика и методика у спорту. Нови Сад: *Универзитет: Новосадски марафон.*

Датум пријема чланка: 05.11.2017.

Датум прихватања чланка: 20.11.2017.

¹ Рад је излаган на Конференцији „Спорт, здравље, животна средина“, 24.11.2017. у Београду